

Flokkur okkara er bygdur á tveimur stættum; av teirri orsök er tað hugsað, at hann verður at taka seg sundur, og um so verður, at ikki samskipan er ímillum hesar stættir, er fall flokksins í hondum. Í tí tilfelli er gagnsleyst at hava nakrar ráðagerðir ella at leggja planir um semju í miðstjórn flokksins. Í tí tilfelli munnu ongar ráðagerðir orka at avstýra klovnungi. Men eg havi tað treystið, at hetta er so langt burtur og eitt so ótrúligt tilfelli, at ikki eru umstøður til at roða meiri um tað.

Tað sum eg nú havi í huganum er einans tað, ið kann tryggja flokkin ímóti klovnungi í næstum, og eg ætli her at seta fram nakrar fjar hugsanir um lyndi í persónunum, ið frammi eru:

Eg siggi, at miðstjórnarlímirnir eins og Stalin og Trotski — frá hesum sjónarmiði hava avgerandi ávirkan viðvíkjandi semjuni.

Avsløða teirra hvør frá øðrum goymir í sær eftir minari ætlan hovuðsvandan fyrri klovnungi, sum eigur at verða avstýrdur; og eg haldi, at tað átti at farið at verið lættari at avstýra honum við tí at nora limatal miðstjórnarinnar upp í 50 ella 100.

Felagin Stalin, hevur síðan hann varð skrivari flokksins, nátt ovurstórt valdið í hendur sínar; og eg eri ikki vísur í, at hann allíð verður forur fyrri at nýta hetta valdið við skynsemi og hógv. Hin vegin hevur felagin Trotski, eins og fór fram av stríði hansara móti miðstjórnini í sambandi við umrøðurnar um samgongumálastjórnarráðið, ikki bara framúrsgott hógv — hann er persónliga uttan iva frægsti maður í núverandi miðstjórn flokksins — kanska ov mikið sjálfvæðing og lyndi til at taka til at loysa málini við fyriskipunum omanfrá.

Hesir eginskapar hjá teimum báðum matastu forurum í núverandi miðstjórn flokksins kunnu, í sakloysi sngt, leiða til klovnings; og um flokkur ikki hevur ráðagerðir til at avstýra hesum, kann klovnungurin koma heilt óvartur.

Eg ætli ikki at lýsa frá øðrum limum miðstjórnarinnar hvat ið viðvíkjur persónligum eginskapi teirra. Eg vil einags minna tykkum á, at sum hendi Sinoviev og Kamenev í oktober-uppreisnini, var vitanligt eingin tilviljan, men tað ber ikki til at nýta tað móti teim persónliga, ei heldur hitt móti Trotski, at hann áður ikki var bolsjevikur.

Viðvíkjandi yngri limum miðstjórnarinnar havi eg hug at siga nøkur orð um Bukharin og Pjatokov. Teir eru eftir minum tykki frægstu menn (ímillum teirra yngstu) og viðvíkjandi teimum er neyðugt at hava eftirlarandi í huga: Bukharin er ikki einans besti og mesti hugfrøðismaður (teoretikari) flokksins, vit kunnu av sonnum líta á hann sum framúr góður fyrri allan flokkin; men ivasamt, um

vit kunna líta á hansara hugfrøðisligu áskoðanir sum fullkomuliga marxistiskar, tí at tað er eitthvørt bókstavstrárligt við honum (hann hevur aldri lært, og eg haldi, aldri skilt út-viklingslæru marxismunnar.)

Og so Pjatokov — maður, sum uttan iva hevur framúr sterka viljakraft og evni til at aftra seg, men um torvur er til tess at taka sær av málinum og stýra fram úr væl við fyriskipunum omanfrá, so ráðiligt er at taka til hann í týðningarmiklum politiskum málum.

Vitiligt er at hesar hugsanir eru einans sagdar viðvíkjandi náttúru ella til tess, at teir tvær (Stalin og Trotski) særlyntu starvsmenn ikki megu fáa høvi til til tess at fullfara ætlan sína ella sjónardeildarir sín.

25. des. 1922.

Neyð í Føroyum.

Slær Suðurlandið frá? Hvat so?

Mars mánaður er nú at enda, og eftir øllum sólarmerkjum verður steinoyði á Suðurlandinum í ár.

Hetta er ikki gamansleikur. Her má nakað gerast. Vit mega krevja at sleppa longur inn at Grønlandi at fiska.

Til tess hevði ein adressa verið hóskandi.

Tíverri er tað nú soleiðis vorðið í Føroyum, at hvørja ferð ein ella annar kverulatur er ótilfríðs við eitt ella annað t. d. eina lógtingsviðtøku, so setur hann himmal og jørð í gongd fyrri at savna undirskriftir undir eina adressu til danska ríkisstýrið, mest fyrri at »laga« rumbul og klandur millum Danir og Føroyingar, soleiðis at Danir skjótt verða keddir av okkum.

Ein adressa í rættari tíð, á rættum stað og framboin av teim rættu monnunum er hóskandi og eigur at nýtast í slíkum álvarstíðum sum teini, vit nú liva í.

At Suðurlandið slær frá í ár, er tíverri ein veruleiki, sum vit mega rokna við. Tí má Grønland skoyta munnliga í endan, ífall ikki húsangangur skal verða víða hvar í Føroyum.

Vit tola ikki eitt ringt ár aftrat.

Reiðarafelagið og fiskimannafelagini mega nú taka sær um reigja og skriva eina adressu, sum verður at senda runt til øll sókn í Føroyum at savna undirskriftir. Er maðurin burtur, má konan ella dótturin skriva undir o. s. fr. — øll mega skriva sítt navn undir eina áheitan á Danastjórn og ríkisdag um at veita okkara fiskimonnum rætt til at fiska inn móti skerunum í Grønlandi — um tað so bert er fyrri í ár; tí Suðurlandið er sligið frá. Henda adressa skuldi so fingist niður, áðrenn ríkisdagssetan endar. Við adressuni mega fara menn, sum hava verið í Grønlandi og sum vita, hvat teir tala um. Men

tað mega vera menn, sum eru í tí tronga skógunum — helst menn, sum eiga skip. Eg kundi hugsað mær ein mann sum harra reiðara Tumas Wilhelm í Vági. Hann er ein gamalur skipari og var í Grønlandi sum skipari á »Havgasini« í 1908 — sama árið, sum Nap. Andreassen úr Havn var har yviri við »Karine«.

Í blaðnum »Grønland« stendur, at hesir báðir skipararnir vóru undirkeyptir av Grønlandshandli at ljóga fyrri sínum landsmonnum, at eingin fiskur var at fáa við Grønland.

Slík skriv gera einki gagn men skapa bara klandur og illsemju víða hvar. Vit vita, at við Grønland eins og við Suðurlandið koma ár av og — og tíverri fleiri fylgjandi ár — tað ið nærsagt einki fiskabein finnist. Tað er vitskapliga prógvað, og er ein veruleiki, sum vit mega rokna við.

Vit eru nú í eini periodu, hvári fiskiløysi er við Suðurlandið. Eftir vitskapligari útróking er henda perioda nú á enda — og er hetta árið tað síðsta, men eisini tað ringasta av øllum. So eigur at batna aftur, og 1940—41 og 42 eru vit aftur í góðum fiskiárum á Suðurlandinum — 1942 og 43 eru vit í hæddini aftur. Men hesi 2 síðstu árin hava verið út av lagi og aftur í ár verður ringt hjá Føroyingum at greiða hvørjum sítt. Hetta má haldast fram fyrri teimum, sum stýra í ríkinum, og her mega vit allir Føroyingar standa sum ein. Vit eru allir í sama báti. Allir mega oysa, og allir mega rógva og — allir mega draga eina línu.

Tað batar einki at senda menn niður, sum klandrast sína millum. Tað er tíverri hent fyrr — eftir hvat ið frætt er frá. Men her má farast varliga fram — og skjótt má berast at, ífall tað skal gæta okkum í ár — og nettupp í ár verður tað, at neyðin verður stórt.

J. H. Danbjørg.

Gott siktað — men illa rakt!

P. F. Joensen, leggur H. J. Jacobsen undir at hava skrivað greinina: »Ørrustan á Tvøroyri«, ið stóð her í blaðnum 19. mars. Maðurin kundi havi spart sær øll síni »fugur« orð: H. J. Jacobsen hevur ikki skrivað greinina.

Har, „Dagblaðið“ steig fyrstu barnastlg síni.

»Dagblaðið« skrivur hósdagin: »Mangastaðni er illgongt í Føroyum; men tað er eitt spel at ganga Rókina á Stóru Dimun aftur ímóti upp í tornið til „Landbrugsraðið“ á Áarvegnum. Skaðakleiv fer at verða.« Tá „Dagblaðið“ var „ópolitiskt“ og vinnuflokkurin ikki var nakar flokkur men ein „rørsla“, gekk blaðið sínar fyrstu snið- og krókvegir og -gøtur júst upp í hetta sama „torn“.

Jú, sanniliga, skaðakleiv var!

Jón Baldvínsson.

Tað er alment hildið, at skaldið Þorstein Erlingsson var Guðleysur. Men kundi hann so yrkja hetta:

Jeg trúi því, sannleiki, að sigurin, þinn
að síðustu vegina jafni;
og þjer vinn eg, konungur, það,
sem eg vinn,
og því stíg eg hiklaus og vngl-
aður inn
í frelsandi framtíðar nafni.

Eg trúgvi tí ikki. Nøkur halda, at hesi orð hansara eru mentandi socialismi; nær allar hansara skaldskapur er rein og aðalborin socialismi. Men rættast er vist, at hann var sterkt trúgvanði. Og kann tí væl vera, at her hevur hann sipað til bæði.

Jón Baldvínsson var reinur socialistur; hann var socialistur socialismunnar vegna. Versið omanfyrri passaði við hann og hann við tað; alt hansara almenna virki var reint og beint. Hann ikki bert trúi á sigur socialismunnar, men hann var ein orka í starvinum fyrri at koma henni til sigurs.

Honum vóru lagdar mangar heiðursstour í hendi — kanska fleiri heldur en mongum øðrum. Hví? Jú, øll hansara framkoma var rein og siðilig frá ungum aldri og til deyðadags. Hann hevur viljandi aldri sárað nakran. Hann var rættvísur móti øllum. Hann var fyrmynd í øllum góðum.

Kommunistar kunna ikki samfíða vera socialistar ella óvugt; hvussu góð ketta er við húsfólk sítt, so kann hon klóra tað og klórar, tá ið ein minst varar tað. Hetta sá Jón Baldvínsson glogt. Og tað sáraði hann, at Javnaðarflokkurin ikki kundi siggja tað. Og tað er einki at siga til; unga fólkíð heldur seg siggja og vita betri heldur en hitt eldra og meira erfarna. Og úrslitið verður so har eftir. Soleiðis hevur tað verið og verður við at vera.

23 ár eru liðin, síðani eg kom at kenna Jón Baldvínsson. Tá var hann prentari. Umframt mong heiðursstour var hann formaður íslenska socialista, altingsmaður og forseti, og seinastu árin var hann bankdirekturur.

Straks frá fyrsta degi legði eg til merkis, at góðska lýsti úr eygum hansara.

Vita vit lítið um lívið, so vita vit tó tað, at eru vit fyrst fodd, so tekur deyðin okkum fyrr ella seinni, eins og hann hevur tikið Jón Baldvínsson 55 ára gamlan.

N. A. Eidesgaard.

Kina.

Japanararnir ganga enn fram í stóðum; men Kinamenn hava ment seg og stundum tikið seg væl fram. At teir í seinastum stundum hava ríkið Japanararnar undan sær, hevur havt góða ávirkan á teir kinesisku hermenninar og gjørt teir sera ágrytnar og djarvar. Teir hava tí hesar síðstu dagarnar verið sera heppnir og vunnið fleiri týðandi sigrar.

Spania.

Í fleiri vikur hevur tað verið líkt til, at Franco stóð til at vinna ein endaligan og avgjórðan sigur yvir fólkaflokksherunum. Uppreisnarmenn gingu so javnlaga fram í stórum stigum. Og fólkaflokksmenn bygdu verjustøðir, eina fyrri og aðra eftir fyrri at royna at steðga framgongu Francomanna; men alt, so tóktist, til onga nyttu. Uppreisnarmenn, ið nú høvdu fingið so munagóða kríggssúterð og hóv av hermonnum hjá Týsklandi og Italia, róku fólkaflokksherarnar frá verjustøðunum, ið lilla lívd tóktist veita teimum.

Í Aragoniu ganga uppreisnarmenn enn fram við sama lag, og eru teir nú komnir til býin Lerida. Sum teir hava kringsett. Men á flest øllum øðrum stóðum eru teir steðgaðir, og ymsastaðni, t. d. á Guadarramafroninum eru fólkaflokksmenn farnir at gera álop, so tað kundi hugsað, at ríkisstjórnin, um hon fekk tey vápn, henni tvørrar, kundi staðið Franco eitt hart tak enn.

Landsparturin Katalonia hevur ongatíð verið reiðiliga úti í sjálvum stríðnum, tó at Francofløggfor líðum hava tveitt hópin av sprengiknottum niður á tess býir, t. d. Barcelona, ið oftast hevur staðið fyrri skotum. Nú eru Francomenn komnir inn í Kataloniu. Og kann her væntast at koma at standa hart stríð, tí hesin landslutur skal vera sera væl útgjórður bæði við herfólki og vápnum. Katalanska stjórnin kallar kortini 100.000 manns aftrat undir vápn.

Ikki-uppliggjarnarnevndin sigst nú at ætla fyrri álvara at fara undir arbeiði sítt. Teir skulu fáa talt hvussu nógv av fremmandum herfólki luttekur í spanska stríðnum — og síðan fáa teir fremmandu heimsendar.

Ein hópur av týskum flogforum av øllum slagum er hesar seinastu dagarnar komnir til Spania, uppreisnarmonnum til hjálpar.

Hin almenna ársroyndin

Í Tórshavn kommunuskúla verður 5.—12. apríl hvønn dag kl. 8 fp.

Tey foreldur ella verjar, sum ikki lata skúlskyldug børn síni ganga í nakran skúla, har sum fyriskipað roynd verður hildin, hava ta skyldu at lata tey koma at verða hoyrd við ársroyndina í kommunuskúlanum.

Til at verða til steðgar við royndina verða boðin foreldrin at børnunum ella verjarin, og líkaleiðis øll tey, ið hava áhuga á skúlanum.

Í 1, 2 og 3 klassa verða nýggj børn upptikin friggjadagin 1. apríl kl. 12. Tey mega hava koppaseðið við.

Børn, ið vilja verða tikin upp í lægri klassar, mega verða roynd saman við hinum børnunum í skúlanum.

Tórshavn, 29. mars 1938.

N. V.
J. Dahl.